

bserverat

FÅGLAR I STRÄNGNÄS KOMMUN

Rapphöns, foto Fredrik Hellner.

**Årsrapport
2023
för en flygande
start på årets
skådning.**

Härmsångare, ljudupptagning Petter Kappel.

Ordföranden har ordet!

I år är det 100 år sedan kungsörn och havsörn blev fredade i Sverige.

Det går bra för våra havsörnar - populationen betecknas som livskraftig och finns inte längre med på rödlistan över skyddsklassade fåglar.

Tillståndet för kungsörnsbeståndet är däremot sämre både lokalt och i landet som helhet. På rödlistan betecknas kungsörn som nära hotad, det vill säga skyddsklass 2 i den 5-gradiga listan.

Vid rapportering i Artportalen av skyddsklassade fåglar döljs ju observationen om det finns misstanke om häckning.

- MEN tänk på att ett bifogat foto i en tidning eller i sociala medier kan vara lika avslöjande som en text.

Detta gäller fågelbilder som kan röja en eventuell häckning, spelplats eller boplat.

Rödlistan uppdateras vart femte år och nästa rödlista kommer ut år 2026. Rödlistan som är en bedömning och sammanställning av arters populationsminskning, tas fram av SLU Artdatabanken i samarbete med 16 expertkommittéer.

De fem skyddsklasserna i rödlistan är:

- 1) Kunskapsbrist,
- 2) Nära hotad,
- 3) Sårbar,
- 4) Starkt hotad och
- 5) Akut hotad.

Rödlistan är en viktig utgångspunkt för SOKs pågående fågelskyddsarbete.

Under 2023 har vi i SOK satt upp 30 fågelholkar för svartvit flugsnappare, en art som minskar och är klassad som nära hotad i rödlistan.

Allt fler fågelarter i Sverige hamnar dessvärre på rödlistan.

Vi kan alla hjälpas åt att ta vara på den miljö och det ekosystem som vi delar med fåglar, flora och fauna För allas överlevnad.

Nu går vi mot ljusare tider igen med nya spännande upplevelser när våren är i antågande.

Ut och skåda, lyssna, andas, njut!

Vi ses i fågelmarkerna.

Väl mött! /Elisabeth Evjen

Påminnelse till dig som vill fortsätta vara medlem. Tacksam för inbetalning av årsavgiften 250 kr alt. med familjemedlem 300 kr.

FSO:s årsbok kostar 100 kr och betalning ska ske senast 1 maj 2024, skriv namn och adress.

/Styrelsen

Fåglars bon och boplatser

Den 21 februari var det innekväll i Studieförbundet's lokaler och Kjell Thorsén hade dukat upp ett antal bon med beskrivning av bomaterial, antal ägg samt var de bygger sina nästen.

På förekommen anledning så togs det upp om man får plocka bon. Det finns beskrivet i lagtext att man får inte riva bon eller plocka ägg och ungar. Detta är ju naturligt om boet är aktivt och gäller alla fåglar, dock efter avslutad period med utflugna ungar och där boet inte ska användas mer får man plocka bon. Bon som ska bebos nästa säsong får ej röras typ örn, fiskgjuse, vråkar mm.

Kjell beskrev på ett intressant sätt hur fåglar bygger sina bon med hjälp av kvistar, strån, mossor, löv, lera dvs allt som går att använda. Vi kunde konstatera att de är otroliga byggmästare utan ritningar och byggbeskrivningar.

Det var många frågor och funderingar under kvällen vilket ledde till att nya kunskaper som Kjell snällt delade med sig av.

Kvällen avslutades med kaffe och kaffebröd som SOK och Studieförbundet delade på.

/Beje Aronsson

FÅGELRAPPORT 2023

Antalet inrapporterade arter i Artportalen under 2023 uppgick till 203, en ganska genomsnittlig siffra. En ny art för kommunen, kaspisk trut. Totalt har 267 arter setts i kommunen under åren (källa Artportalen). Antalet rapporter i Artportalen uppgår till 34046, en imponerande siffra som ligger på samma nivå som 2022.

Inför arbetet med att sammanställa årets årsrapport har det gjorts ett jobb med att gå igenom vilka uppgifter som ska vara med per art i årsrapporten. Arbetet har skett tillsammans med Petter Sundin, SOK:s representant i RRK (Regionala Rapport Kommittén). Arbetet omfattade samtliga arter som setts i kommunen. Per art har vi identifierat vilka uppgifter som ska tas med i årsrapporten. Förhoppningsvis får vi en nivå på årsrapporten, som vi dels mäktar med att sammanställa och dels att den är intressant för er som läsare. Vi har valt att ta med ett urval av de arter som inte setts i kommunen under 2023. Vi bedömer att det tillför ett värde för er som läsare att få reda på när vissa arter senast sågs, arterna är antingen nästan årliga eller borde kunna vara årliga i kommunen.

I samband med genomgången av vad som ska vara med i årsrapporten pågår ett jobb med att samla ihop fenologirekord och stora antal samt när sällan förekommande arter senast sågs i kommunen. Allt för att vi som sammanställer ska kunna bedöma om det är något som sticker ut under det år som vi sammanställer. Målet är att kunna publicera sammanställningen av fenologirekord och stora antal på hemsidan när det är klart.

Ytterligare en nyhet i årets fågelrapport är att det lagts in QR-koder, om du använder mobilkameran kommer QR-koden länka dig vidare till en ljudinspelning i Artportalen.

Årets årsrapport är sammanställd av Petter Kappel, Leif Ekblom, Jonas Jörnemark, Maria Barkell, Björn Torstensson, Ulf Gustafsson och vi önskar er en trevlig läsning och lyssning.

Prutgås, *Branta bernicla*

Inga rapporter 2023, senast rapporterad 2020. Prutgås rapporteras knappt årligen i kommunen och det stora flertalet rapporter handlar om sträckande individer under hösten.

Kanadagås, *Branta canadensis*

Första: 2 ex. Gorsingeholms våtmark, Strängnäs 8/2 (MK). Sista: 1 ex. födosökande, Mariefred, 5/12 (JW, GW). Stora antal: 200 förbiflygande Mariefred 15/9 (JW, GW). Antal rapporter 175 (124).

Vitkindad gås, *Branta leucopsis*

Första: 2 ex. rastande Hörnfältet, Aspö 1/4 (FH). Sista: 6 ex. rastande Kinger, Vansö 22/10 (PS). Större flockar: 200 ex. sträckande SV över Härad 15/10 (UG) och 240 ex. sträckande SV över Hörnfältet, Aspö, 18/10 (PS). Inga konstaterade häckningar. Antal rapporter 25 (19).

Bläsgås, *Anser albifrons*

Första: 2 ex. sträckande mot norr Gesta, Stallarholmen 2/3 (PK). Endast ett höstfynd som blev kommunens sista med 2 ex. rastande på Lötfälten, Gorsingeholm, Strängnäs 10/8 (FH, EEr, PS). Stora antal: Under slutet av mars och första halvan av april rastade osedvanligt många bläsgäss i kommunen, totalt finns det rapporter med 20 eller fler bläsgäss från 7 olika lokaler i kommunen under perioden 23/3 till 10/4, största flocken är rapporterad från Hörnfältet, Aspö den 1/4, 76 ex. rastande (FH). Vilket även är det största antal som rapporterats rastande i kommunen någonsin (sträckrekordet ligger på 200 ex). Ett rejält bakslag i vädret är den troliga anledningen till de stora flockarna och många rapporterna. Antal rapporter 66 (35).

Grågås, *Anser anser*

Vinterfynd (jan/dec): Två rapporter från Lötfältet, Gorsingeholm 1 - 2/1, 2 ex, (MB, KT). Stora antal: 1000 ex. rastande Hörnfältet, Aspö 16/9 (FH) och 1000 ex. sträckande mot SV, Lötfälten, Gorsingeholm 2/8 (KT). Antal rapporter 748 (745).

Grågås, foto Ulf Gustafsson

Spetsbergsgås, *Anser brachyrhynchus*

3 ex. 26/3 (FH), 4 ex. 3/4 (MB), 6 ex. 7/4 (MB) rastande Solöfälten, Fogdö, 2 ex. rastande på Larslunda fälten Vansö, 27/3 (MK), 13 ex. rastande 1 – 2/4 Hovgården, Vansö (FH, PK) och 3 ex. rastande 2 – 3/4, Kumla, Härad (UG, SK). Ovanligt många observationer av arten och flocken om 13 ex. som rastade vid Hovgården är den största antalet rastande som rapporterats i kommunen. Antal rapporter 10 (2).

Sädgås, *Anser fabalis*

Första: 40 ex. sträckande norrut över Gesta den 2/3, (PK). Sista: 42 ex. sträckande sydväst den 24/11, Gisselfjärden (PS). Största antal: 72 ex. sträckande syd, Gesta den 10/3 (PK). Antal rapporter 72 (26).

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

5 ex. rastande den 3/4, Kumla, Härad (UG), underart av sädgås och RRK vill gärna ha in rapporter på denna ras. 1 (0), senast rapporterad 2021.

Fjällgås *Anser erythropus*

Inga rapporter 2023, senast rapporterad 2019.

Mindre sångsvan, *Cygnus columbianus*

Arten är knappt årlig i kommunen. Ett ex. förbiflygande den 21/11, över Sanda (GO, SLL). Senast rapporterad innan dess var 2021. Antal rapporter 1 (0).

Sångsvan, *Cygnus cygnus*

Rapporterad under hela året. Häckningar: Konstaterade häckningar finns från viltvattnen i Gesta och Hovgården. Stora antal: 136 ex. sträckande sydväst den 16/11, Gisselfjärden (PS) och 100 födosökande Ålunds, Merlänna 3/11 (LE). Antal rapporter 775 (688).

Knölsvan, *Cygnus olor*

Det största antalet som rapporterats under året är 146 ex. i Lagunen på Tynnelsö den 25/7 (PS), vilket tycks vara en återkommande plats för stora antal individer. Arten häckar på många platser i Mälaren. Antal rapporter 207 (126).

Gravand, *Tadorna tadorna*

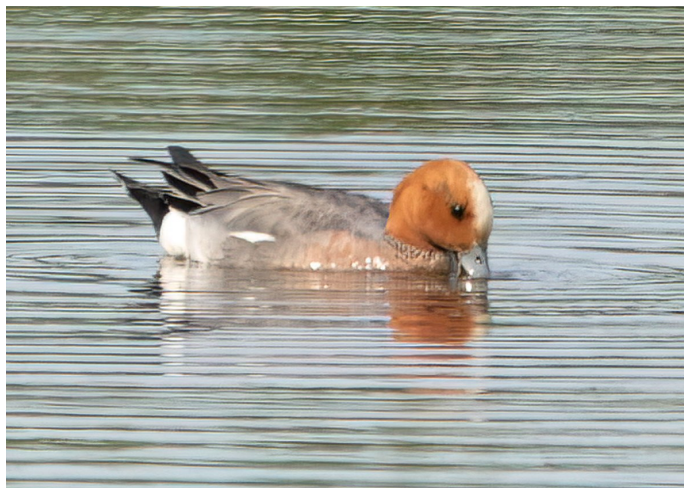
En sällan förekommande art i vår kommun, noteras att 2023 var tredje året på rad som, arten observeras i kommunen. Den 13/8 rastade 4 ex, Lötfälten, Gorsingeholm (LE, FH m. fl.). Antal rapporter 1 (1).

Mandarinand, *Aix galericulata*

Två hanar sågs i Mariefred mellan 23/4 - 13/9 (MBa, KT, m, fl.). Antal rapporter 20 (24).

Skedand, *Spatula clypeata*

Arten är markerad som ”nära hotad” i Artportalen. Första: 1 par rastade i Gesta, den 21/4 (PK). Sista: 1 ex, honfärgad, rastande Solöfälten, Fogdö 9/10 (MK). Antal rapporter 33 (30).

Bläsand, hane, foto Petter Kappel.

Årta, *Spatula querquedula*

Arten är markerad som ”starkt hotad” i Artportalen. I år observerades endast ett par i våtmarken Gorsingeholm den 26/4 (KT, SLL m. fl.) och en honfärgad i Hovgårdsdammen den 22/7 – 4/8 (PS, FH m. fl.). Antal rapporter 12 (4).

Bläsand, *Mareca penelope*

Första: 5 ex. Bastviken, Aspö 7/4 (FH, SS, SP). Sista: 5 ex. rastande Lagunen, Tynnelsö, 14/11 (PS). Stor flock: 110 ex. rastande Lagunen, Tynnelsö 10/9 (PS). Antal rapporter 77 (41).

Snatterand, *Mareca strepera*

Första: 1 ex. Bastviken, Aspö (FH) och 2 ex. i par Edeby våtmark, Toresund (MK), den 7/4. Sista: 1 ex. rastande Lagunen, Tynnelsö, 14/11 (PS). Stora antal: Lagunen på Tynnelsö är den lokal i kommunen där snatterand rastar varje år i tresiffrigt antal. Årets största rapporterade antal därifrån är 294 ex. den 16/7. Häckningar: Pulli är rapporterad från Lagunen på Tynnelsö under perioden 30/6 – 6/8 (PS). Antal rapporter 97 (80).

Stjärtand, *Anas acuta*

Första: 2 adulta ex. i par rastande den 7/4, Bastviken, Aspö (SS, SP, JSt, FH). Sista: 1 ex. rastande Solöfälten, Fogdö, den 25/10 (MB). Antal rapporter 18 (47).

Kricka, *Anas crecca*

Första: 34 ex. rastade Gorsingeholms våtmark, den 26/3 (KT). Sista: 1 hona i Reningsverksdammarna, Gorsingeholm 30/12 (PS). Vinter: 1 hona i Reningsverksdammarna, Gorsingeholm, den 3/1 (MK). Stora antal: 200 ex. rastande Tegelängen, Bergshammar, 10/4 (MK) och 150 ex. rastande Solöfälten, Fogdö, den 9/10 (MK). Antal rapporter 254 (245).

Brunand, *Aythya ferina*

Första: 5 ex. födosökande Jättne Viltvatten, Överselö, 15/4 (BC). Sista: 1 hane rastande, inre delen av Sörfjärden, 30/12 (MB). Häckning: Inga konstaterade häckningar. Senaste rapport om häckning är

Vagg, hane, foto Ulf Gustafsson

från 2020, Jättne viltvatten, Överselö. Arten är långt ifrån ovanlig i vårt rapportområde, men ovanligt med häckning i Södermanlands län. Antal rapporter 20 (18).

Vagg, *Aythya fuligula*

Arten rapporteras regelbundet hela året. Stora antal: I södra delen av Sörfjärden är årets största flock rapporterad om 1500 ex. rastande den 4/9 (LC). Två konstaterade häckningar under 2023: 7 ex. pulli Reningsverksdammarna, Gorsingeholm 8/7 (PK, KE) och 11 ex. pulli Edeby våtmark 17/7 (FH). Antal rapporter 221 (179).

Bergand, *Aythya marila*

Inga rapporter under 2023, senast rapporterad 2022, arten förekommer bara som rastande i kommunen och rapporteras inte årligen. Antal rapporter 0 (8).

Svärta, *Melanitta fusca*

Arten är sällan förekommande i vår kommun, främst observationer på rastande individer. 3 ex, sträckande mot NO, Gisselfjärden, Mälaren, den 15/4 (FH, SS, SP), 2 ex. rast Gisselfjärden, Mälaren 15/4 (FH, SS) och 5 ex. förbiflygande Kvällsudden, Sörfjärden, Mälaren 4/5 (UG) Antal rapporter 3 (4).

Sjöorre, *Melanitta nigra*

Första: 10 ex. rast Eksågstornet, Sörfjärden 12/4 (MB, SLL, BL, m. fl.). Stora antal: 75 ex. rastande Sörfjärden, östra delen, Mälaren 26/4 (RL). Sista: 15 ex. rastande södra delen av Sörfjärden, den 18/5 (LC), inga höstfynd rapporterade. Antal rapporter 9 (25).

Alfågel, *Clangula hyemalis*

2 adulta hanar rastande, Eksågstornet, Sörfjärden, den 11/11 (PS), en ovanlig art i kommunen, som ej ses årligen och när den rapporteras rör det sig om endast enstaka individer som rastar. Antal rapporter 1 (2).

Salskrake, *Mergellus albellus*

Vinter: Inga fynd under januari och december. Första: 1 ex. rastande Ångbåtsbron, Strängnäs, den 19/2 (SLL, BL, BK, IK). Sista: 2 ex rastande Torparängen, Stallarholmsfjärden, den 25/11 (SLå). Stora antal: 60 ex. rastande, Eksågstornet, den 11/11 (PS). Antal rapporter 41 (44).

Storskrake, *Mergus merganser*

Arten rapporteras hela året i kommunen. Stora antal: Årets största flock, 400 ex. är rapporterade från Hornuddsviken, Björndalsviken, Mälaren 20/11 (PS). Antal rapporter 173 (172).

Småskrake, *Mergus serrator*

Första: 2 ex. i par den 7/4, Gisselfjärden, Mälaren (FH). Sista: 3 ex. Visholmsviken, Strängnäs, den 20/10 (Alö). Inga säkra häckningar. Antal rapporter 15 (10).

Järpe, *Tetrastes bonasia*

Inga rapporter av arten under 2023. Arten är i stort sett årligen rapporterad från kommunen med någon enstaka observation. Järpe har utan tvivel fått det allt svårare i hela södra Sverige, där ett intensivt skogsbruk säkerligen kan vara en bidragande orsak. Därtill bidrar säker även dess biotopval, sumpgranskog, samt ytterst diskreta leverne till att den är svårsedd. Antal rapporter 0 (3).

Tjäder, *Tetrao urogallus*

Fortsatt någorlunda gott om rapporter av tjäder, vilket är glädjande. Rapporter av spelande tjäder döls i Artportalen för att skydda spelplatser. Det är av största vikt att spelande tjäder rapporteras till Artportalen för att förhindra att dess spelplatser ödeläggs genom skogsavverkning. Bara ett ytterst begränsat antal personer på Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen har tillgång till denna information för att hindra att informationen sprids till obehöriga. Antal rapporter 28 (20).

Orre, *Lyrurus tetrix*

Den 8/4 noterades spel vid Abborrmossen, Åkerskronopark (IK, BK), den 29/4, 2 ex. spel vid Abborrmossen, Åkers kronopark (MBa, DB), färsk spillning noterad vid Gallsjömossens naturreservat den 29/4 (MBa, DB), den 12/5 1 ex. spel vid Finnsjövägen, Åkers bergslag (KE) och avslutningsvis stöttes en hane vid Stenby, Tosterön den 14/8 (MK). Antal rapporter 5 (9).

Rapphöna, *Perdix perdix*

20 ex. Hovgårdsdammen, Vansö, den 13/9 (UG) och troligen samma flock vid Östa, Vansö den 15/12 – 29/12 med 6 till 11 ex. Rapphöna räknas liksom fasan som en god art, trots att det i vår del av Sverige i många fall handlar om fåglar utsatta för jakt och träning av hundar. Antal rapporter 4 (4).

Vaktel, *Coturnix coturnix*

1 ex. spel/sång Solö, Fogdö den 12/5 – 21/7 (MB), den 11/6 spelade 2 ex. på denna lokal, 1 ex. spelade i området runt Hovgårdsdammen, Vansö den 29/5 – 7/7 (UG, MB, PS), 1 ex. spelande Lötfälten, Gorsingeholm, den 2/6 – 26/8 (JSt, FH m. fl.). Antal rapporter 34 (44).

Nattskär, *Caprimulgus europaeus*

Första: 1 ex. spel/sång är rapporterad från Ådalskvarn 23/5 (FH). Spel/Sång: 1 ex. vid Kalkbro, Kalkbro naturreservat och 1 ex. vid Gravidalskorset 9/6 (LE, MK). Antal rapporter 14 (13).

Tornseglare, *Apus apus*

Första: 4 ex. Edeby våtmark 11/5 (LE, AH m, fl.). Sista: Lösdriften, Gesta gård 30/8 (PK). Antal rapporter 193 (247).

Gök, *Cuculus canorus*

Första: 1 ex. sjungande Hygget, Torparudden 6/5 (FH). Sista: 1 ex. förbiflygande Hästnäs, 27/7 (JSk). Antal rapporter 157 (137).

Turkduva, *Streptopelia decaocto*

Under året är turkduva regelbundet rapporterad från Dalsängsgatan, Strängnäs. (MK, BC, m. fl.). Antal rapporter 23 (36).

Skogsduva, *Columba oenas*

Första: 1 ex. Duvholmsfältet, Gesta gård 6/1 (PK). Sista: 6 ex. förbiflygande Hörnfältet, Aspö k:a 24/11 (PS). Antal rapporter 234 (224).

Ringduva, *Columba palumbus*

Vinter: Jagbacken, Mariefred 11/12 (MB) och Eldsundsviken, Strängnäs 30/12 (MK). Stor flock: 500 ex. födosökande, Aspö kyrka 8/10 (SS m, fl.). Antal rapporter 553 (609).

Vattenrall, *Rallus aquaticus*

Vinter: 1 ex. Reningsverksdiken, 9-13/12 (MK, TB, JW m, fl.). Samma plats, sista observation 27/12 (FH). Det är betydligt vanligare med vinterfynd i januari och februari. Detta hänger samman med att då har oftast vintern kommit, vilket tvingar de rallar som försökt sig på att övervintra att uppsöka diken och åar som är isfria. Då blir denna skulkande art lättare att få syn på än när den håller till i dess normala miljö med vass och tuvmark i olika slättsjöar. Antal rapporter 78 (83).

Kornknarr, *Crex crex*

Spelande kornknarr är rapporterade vid Näsbyholmssundet, Sörfjärden 21/5 (UG), Jättne viltvatten, 23/5 (LE, AH, m. fl.), Snytberga, Lottesta, Härad 30/5 (UG). Eldsund 4/6 (FH), Åkers krutbruk och 21/6 (LKa). Antal rapporter 22 (19).

Rapphöna, foto Fredrik Hellner

Småfläckig sumphöna, *Porzana porzana*

1 ex. rapporterat som spelandes vid Rönnelns östra delen, Byringe, 29/4 (LE, MK), 13/6 (UG, JJ), 14/6 (SS, JSt, FH) och 17/6 (KT). En art som är knappt årlig i kommunen där Norrlännamaden i Norrlänna, Viggeby gård i Mariefred, Näsbyholmssundet, Fatburen i Mariefred och Länna sjön har varit de mest förekommande lokalerna under åren. Antal rapporter 5 (1).

Rörhöna, *Gallinula chloropus*

1 ex. Reningsverksdiket, Gorsingeholm 5/1 (BK, IK), 2 ex. Gripsholms golfklubb, Mariefred 10/4 (MB). 1 ex. Reningsverksdiket, Gorsingeholm 5/11 (FH). Antal rapporter 33 (14).

Sothöna, *Fulica atra*

Första: 1 ex. Reningsverket, Strängnäs, 28/1 (MK). Sista: 4 ex. Strand restaurang, Mariefred (MB). 100 ex. rastande, Lagunen Tynnelsö (PS). Antal rapporter 369 (454).

Trana, *Grus grus*

Första: Viggeby gård, Mariefred 17/3 (AH). Sista: 30 ex. Hästhagen, Gesta gård, 15/10 (PK). 206 ex. rastande, Ljunga, Selaön 30/8 (JS). Antal rapporter 509 (562).

Smådopping, *Tachybaptus ruficollis*

Första: 1 ex. Första dammen söder E20, Strängnäs (motorvägen mellan Biskopskvarn och Grundbro) 16/4 (FH), 2 ex. stationär, Jättne viltvatten, Ytterse-laö 20/4 (MK). Övriga rapporter: Smådopping är rapporterad från flertalet grävda viltvatten i kommunen under vår och höst. Sista: 1 ex. Hovgårdsdammen, Vansö, den 22/9 (MK). Antal rapporter 23 (23).

Gråhakedopping, *Podiceps grisegena*

Arten ses sporadiskt i kommunen, senaste fyndet är från 2021 och under 2000-talet finns det fem fynd. Antal rapporter 0 (0).

Skäggdopping, *Podiceps cristatus*

Första: 15/1 1 ex. Mälsåkers slott 2/1 (BC). Sista: 1 ex. Gisselfjärden 24/11 (PS). Antal rapporter 219 (173).

Storspov, foto Petter Kappel

Svarthakedopping, *Podiceps auritus*

Första: 1 ex. obs i stationär, lämplig biotop för häckning vid Larslunda brunn, Fårhushagen, 26//4 (KT). Sista: 1 ex. 1K, födosökande Gisselfjärden, 19/11 (FH). Majoriteten av rapporterna kommer från den lilla dagvattendammen vid Fårhushagen, Larslunda. Antal rapporter 30 (28).

Strandskata, *Haematopus ostralegus*

Första: 1 ex. vid Gripsholms slott, Mariefred 26/3 (AH). Sista: 1 ex. noterat lockläte Segerön, Segeröfjärden 30/7 (MK). Antal rapporter 66 (56).

Ljungpipare, *Pluvialis apricaria*

Första: 2 ex. rastande vid Solöfälten, Fogdö k:a Strängnäs 23/4 (MB). Ankomstdatumet är mycket varierande mellan olika år och styrs av vädret likt för andra kortflyttare (snittdatum brukar ligga runt 5/4). Sista: 1 ex. rastande Hörnfältet, Aspö Strängnäs 30/9 (PS). Antal rapporter 91 (29).

Kustpipare, *Charadrius morinellus*

Nästintill årlig rastande/sträckande art i kommunen, mestadels under tidig höst. 1 ex. rastande Åkers trafikplats E20. 10/8 (FH) och 5 ex. rastande Lötfälten, Gorsingeholm, 10–13/8 (KT). Antal rapporter 2 (2).

Tofsvipa, *Vanellus vanellus*

Första: 14/3 på Lötältet, Gorsingeholm (FH). Sista: 4 ex. förbiflygande, Hörnfältet, Aspö k:a 19/11 (PS). Antal rapporter 459 (355).

Fjällpipare, *Charadrius morinellus*

3 ex. rastande Solöfälten, Fogdö k:a, Strängnäs 18/5 (MB). Antal rapporter 1 (0).

Mindre strandpipare, *Charadrius dubius*

Första: 2 ex. stationära Kumla viltvatten, Strängnäs 20/4 (MK). Kumla viltvatten är en lämplig häckningsbiotop med sina strandängar, för arten. Sista: 2 ex. 1K Lötälten Gorsingeholm 15/9 (MB). Antal rapporter 39 (17).

Större strandpipare, *Charadrius hiaticula*

Första: 1 ex. rastande, Hagbo dunge, Bastviken, Aspö (FH). Arten häckar på sandiga eller grusiga stränder längs hela den svenska kusten och på alvarmark på Öland, Gotland och fjällens lav- och videbälte. 125 ex. rastande Lötälten, Gorsingeholm 9/8 (FH). Sista: 5 ex. rastande Lötälten. Gorsingeholm 24/9 (KT). Antal rapporter 84 (1).

Storspov, *Numenius arquata*

Första: 4 ex. rastande Gisselfjärden, Strängnäs 10/4 (FH). Stort antal: 60 ex. sträckande mot syd, Nya (södra) kyrkogården, Strängnäs 17/8 (MBa, GO, SLL m. fl.). Sista: 1 ex. sträckande Mälsåkers slott 1/10 (PS). Antal rapporter 56 (22).

Småspov, *Numenius phaeopus*

1 ex. förbiflygande, Lötälten, Gorsingeholm 2/5 (KT). 1 ex. förbiflygande, P10 gamla N övningsområde 6/5 (MK). 4 st rastande Hagbo dunge, Bastviken, Aspö 7/5 (FH). 3 st rastande Hagbo dunge, Bastviken, Aspö 7/5 (SS). 1 ex. rastande Lötälten, Gorsingeholm 11/8 (MB). Antal rapporter 5 (1).

Rödspov, *Limosa limosa*

Inga rapporter 2023, senast rapporterad 2021.

Myrspov, *Limosa lapponi*

Första: 1 ex. rastande Svedängsfälten, Svedäng, Aspö 3/7 (PS). 44 observationer på Lötälten Gorsingeholm, de flesta i mitten av augusti, den sista 5/9 (KT). Antal rapporter 46 (0).

Roskarl, *Arenaria interpres*

1 ex rastad på Lötälten Gorsingeholm, 10/8 (KT, MB, PK, TL, MK, BC). Antal rapporter 5 (0).

Brushane, *Calidris pugnax*

Arten är markerad som VU (sårbar).

Första: 1 ex. Gorsingeholms våtmark, Gorsingeholm 26/4 (UG). 65 ex. rastande Lötälten, Gorsingeholm 21/8 (SS). Sista: 1 ex. rastande Hörnfälten, Aspö k:a 24/9 (PS). Antal rapporter 133 (36).

Mosnäppa, *Calidris temminckii*

Första: 2 ex. rastande Solöfälten, Fogdö k:a 22/5 (MB). Sista: 2 ex. rastande Solöfälten, Fogdö k:a 1/9 (MB). Antal rapporter 41 (7).

Kärrensäppa, *Calidris alpina*

Första: 3 ex. rastade, Hovgårdsdammen, Hovgården, Vansö 2/7 (UG). Sista: 2 ex. rastande Lötälten, Gorsingeholm 8/9 (MB). Antal rapporter 83 (1).

Kustsnäppa, *Calidris canutus*

1 ex. rastade, Lötälten, Gorsingeholm 10/8 (KT, MB). Antal rapporter 1 (83).

Spovsnäppa, *Calidris ferruginea*

Första: 1 ex. rastade, Lötälten, Gorsingeholm 5/8 (PK, PS, FH m, fl.) Sista: 1 ex. födosökande Lötälten, mellersta, 15/8 (MBa). Antal rapporter 17 (0).

Småsnäppa, *Calidris minuta*

Första rastande: 1 ex. Hovgårdsdammen, Hovgården. Vansö 31/5 (MK). Vid 16 tillfällen på Lötälten, Gorsingeholm. Sista: 28/8 (SLL, ISA, AMT). Antal rapporter 25 (0).

Morkulla, *Scolopax rusticola*

Första vår: 1 ex. förbiflygande Vidkärr, Myssjaren, Åker 20/3 (BK, IK). Sista höst: 1 ex. rastande, Svedäng, Tosterö 8/11 (PS). Antal rapporter 61 (53).

Dvärgbeckasin, *Lymnocyrtus minimus*

Första vår; 1 ex. rastande, Näsbyholmsundet, Sör-

Roskarl, Sandbyborg, Öland, betydligt vanligare där än här, foto Ulf Gustafsson

fjärden, 21/3 (MB). Sista höst: 1 ex. rastande Solöfälten, Fogdö k:a, 13/11 (MB). Antal rapporter 8 (0). Så gott som samtliga observationer som görs i kommunen handlar om individer som stöts när man trampar runt bland grästuvor och vattensamlingar i någon våtmark.

Dubbelbeckasin, *Gallinago media*

Inga rapporter 2023, en rapport 2021 och innan dess rapporterades arten i kommunen 2016. Antalet rapporter 0 (0).

Enkelbeckasin, *Gallinago media*

Första vår: 1 ex. födosökande, Gorsingeholms våtmark, Gorsingeholm, 19/3 (KT), 1 ex. rastande, Solöfälten, Fogdö, 27/3 (MB), 1 ex. Översvämningssmarken, Gorsingeholm, 1/4 (PK, FH).

Arten är ovanligt förekommande i perioden 1/12–22/3. Fyra fynd har uppmärksamats i kommunen innan 22/3, nämligen obsen ovan samt 2 ex. förbiflygande Gesta viltvatten, Toresund 18/3 (PK), 1 ex. lockläte, Gamla kanalen, Lundaäng, Vansö 20/3 (BC) och 1 ex. rastande, Solöfälten 21/3 (MB). Stor mängd: 23 ex. rastande, Tegelängen, Bergshammar, Sörfjärden, 10/4 (MK), 25 ex. rastande, Solöfälten, Fogdö, 13/4 (MB). Sista höst: 1 ex. rastande, Gesta gård, Toresund 18 resp 19/10 (PK). Antal rapporter 145 (131). Hela 61 ex. födosökte vid Lötälten, Gorsingeholm 15/4 2022 (KT).

Drillsnäppa, *Actitis hypoleucos*

Arten är markerad som NT (nära hotad).

Första vår: 1 ex. födosökande, Eksågstornet, Sörfjärden, 30/4 (MBa, DB), 1 ex. födosökande, Gripsholms slott, Mariefred 30/4 (KS, TJ), 1 ex. födosökande, Reningsverksdammarna, Gorsingeholm, 30/4 (MBa, DB) samt 1 ex. rastande, Kyrkviken, Toresund, 30/4 (IK, BK).

Sista höst: 2 ex. rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 10/8 (LE), 1 ex. rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 10/8 (PS) och 1 ex. rastande Lötälten, Gorsingeholm, 13/8 (LE). Antal rapporter 79 (41).

Skogssnäppa, *Tringa ochropus*

Första vår: 1 ex. födosökande, Gorsingeholms våtmark, Gorsingeholm, 28/3 (KT), 1 ex. rastande, Reningsverksdiken, Gorsingeholm, 28/3 (IK, BK). Sista höst: 1 ex. rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 20/8 (FH), 1 ex. rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 21/8 (SS) och 1 ex. rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 28/8 (SLL, ISA, AMT m. fl.). Antal rapporter 121 (92).

Rödbena, *Tringa totanus*

Första vår: 1 ex. rastande, Hagbo dunge, Bastviken, Aspö, 10/4 (FH) och 1 ex. rastande, Gisselfjärden, Mälaren, 7/5 (FH). Sista höst: 1 ex. rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 2/9 (MB) samt 1 ex. rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 3/9 (MB). Antal rapporter 14 (2).

Grönben, *Tringa glareola*

Första vår: 2 ex. födosökande, Hagbo dunge, Bastviken, Aspö, 23/4 (FH), 4 ex. rastande, Åleby våtmark, Ytterselö, 29/4 (BC) samt 2 ex. rastande, Åleby våtmark, Ytterselö, 30/4 (MB). Stort antal: 29 st Hovgårdsdammen, Hovgården, Vansö 1/8 (FH), 30 st rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 8/8 (MB) samt 28 st rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 16/8 (PS). Sista höst: 2 ex. rastande Lötälten, Gorsingeholm, 5/9 (KT) och 1 ex. rastande Lötälten, Gorsingeholm, 10/9 (KT). Antal rapporter 194 (78).

Svartsnäppa, *Tringa erythropus*

Arten är markerad som NT, Nära hotad. Första vår: 1 adult rastande, Hovgårdsdammen, Vansö, 8/5 (SS), 1 ex. rastande, Kumla nya viltvatten, Toresund, 11/5 (MK) och 1 ex. rastande, Hovgårdsdammen, Vansö, 16/6 (MB). Sista höst: 1 ex. 1K rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 4/9 (MB), 1 adult rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 4/9 (SS, JSt) samt 1 ex. rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 5/9 (KT). Antal rapporter 95 (22).

Gluttsnäppa, *Tringa nebularia*

Första vår: 1 ex. Gesta viltvatten, Toresund, 29/4 (PS), 1 ex. lockläte, övriga läten, Gesta, Toresund 2/5 (PK) och 1 ex. rastande, Åleby våtmark, Ytterselö, 7/5 (BC). Stort antal: 10 ex. Hovgårdsdammen, Vansö, 1/8 (FH), 10 ex. födosökande Lötälten, Gorsingeholm, 8/8 (FH) och 13 ex. Lötälten, Gorsingeholm, 9/8 (FH). Sista höst: 1 ex. rastande, Lötälten, Gorsingeholm, 8/9 (FH) samt 1 ex. rastande Lötälten, Gorsingeholm, 13/9 (FH). Antal rapporter 124 (31).

Skrattmå, *Chroicocephalus ridibundus*

Arten är markerad som NT, Nära hotad (Rödlistad) i Artportalen. Relaterat till relativt milda vintrar finns arten övervintrande i kommunen. Första vår: Strängnäs-fjärden, Strängnäs 3/1 (KT), Tosteröbron, Strängnäs, 23/3 (BC) och 6 ex. rastande Tosteröbron, Strängnäs, 23/3 (IK). Stort antal (≥ 200 ex): 400 ex. Lötälten, Gorsingeholm, 3/7 (LE), 200 ex. rastande,

Svedäng, Aspö, 29/6 (PS) och 200 ex. rastande Hörnfältet, Aspö, 23/5 (PS) och 200 ex. rastande Edeby våtmark, Toresund, 25/5 (HN, EE). Sista höst: 2 ex. förbiflygande Kaninholmarna, Stenby, Tosterön, 25/11 (MK), 8 ex. stationära Västerviken, småbåtshamnen, Strängnäs, 28/11 (PS) och 7 ex. födosökande Strand restaurang, Mariefred, 4/12 (JW och GW). Antal rapporter 342 (259).

Dvärgmå, *Hydrocoloeus minutus*

Sex. rapporter under året; 4 adult födosökande Gisselfjärden, Mälaren 6/5 (FH), 3 ex. Gisselfjärden, Mälaren, 7/5 (FH), 3 ex. rastande Edeby våtmark, Toresund, 11/5 (FH), 1 ex. 1K rastande Lötälten, Gorsingeholm, 7/8 (MBa), 1 ex. rastande Lötälten, Gorsingeholm, 8/8 (IK, BK) samt 1 ex. 1K rastande Lötälten, Gorsingeholm, 8/8 (FH). Antal rapporter 6 (2).

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

Arten är ny för kommunen och sågs under året vid två tillfällen. 1 ex. 1K rastande Kvittens avfallsstation, Strängnäs, 3/8 (PS) samt under perioden 25-30/8 vid samma lokal av (PS m. fl.). Antal fynd 2 (0).

Fiskmå *Larus canus*

Arten är markerad som NT, Nära hotad (Rödlistad) i Artportalen. I Strängnäs kommun är vi bortskämda med antalet övervintrande fiskmåsar. De finns i hela kommunen året runt och häckar i närheten av vatten. Antal rapporter 442 (493).

Havstrut, *Larus marinus*

Arten är markerad som VU (sårbar) i Artportalen. Häckande rapporter av havstrut kommer från lämpliga biotoper i Mälaren, där Prästfjärden står för det stora flertalet av de skär i kommunen som hyser havstrut, Dansken, Prästfjärden (BS m. fl.) samt Svavelgrund, Sörfjärden (UG). Häckning har med all sannolikhet skett på fler platser, då 1K-fåglar har observerats under/efter häckningstid. Antal rapporter 81 (58).

Gråtrut *Larus argentatus*

Arten är markerad som VU (sårbar) i Artportalen. De finns i hela kommunen året runt och häckar i närheten av vatten. Stort antal: Dansken, Prästfjärden, som är en av de lämpliga häckningsbiotoperna, har rapport på 50 ex. under häckningstid 1/5 (BS), 200 ex. Kvitten, Strängnäs 27/8 (MG, MBm), 427 ex. Strängnäs-fjärden 1/12 (PS) samt 204 ex. samma lokal 21/12 (PS). Antal rapporter 247 (184).

Silltrut, *Larus fuscus*

Första vår: 1 ex. förbiflygande Fatbursvägen 36, Mariefred 27/3 (EW). Häckning/revir: 16 ex. i permanent revir observerats genom inventering i lämplig häckningsbiotop Dansken, Prästfjärden, Ytterselö, 27/5 (BS, TV). Sista höst: 2 ex, 1K, Rävsnäsviken, Mälaren 4/8 (JS). Antal rapporter 37 (29).

Östersjötrut, *Larus fuscus fuscus*

Rasen är nominatrasen i kommunen, d v s den ras som är förväntat. 6 ex. rastande Hagbo dunge, Bastviken, Aspö, 7/3 (FH), 2 ex. Strandängen, Ryssgrav, Bastviken, Aspö, 12/5 (FH), 7 rapporter om 2-15 ex. Lagnöfälten, Aspö 29/5—2/9 (FH) samt 2 ad rastande Svedäng, Aspö (PS) och 2 ex. 1K födosökande Kvittens avfallsstation, Strängnäs, 9/9 (UG). Antal rapporter 11 (0).

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

Samtliga 12 observationer gjordes i samband med översvämningen på Lötfälten efter regnoväddet i augusti. 5, 9 och 13/9 gjordes rapporter av FH, IK, BK, TL, JSt, LE, PK, SSL och BL. Antal rapporter 12 (5).

Fisktärna, *Sterna hirundo*

Första: 1 ex. sträckande mot norr, Gisselfjärden, Mälaren, 10/4 (FH), 1 ex. födosökande, Eksågstornet, Härad, 13/4 (MK) och 3 ex. förbiflygande, Gisselfjärden, Mälaren 15/4 (FH, SS, SP). Större antal; 50 ex. stationär, Gisselfjärden, Mälaren 7/5 (FH), 40 ex. obs i häcktid, lämplig biotop, Lilla Skinnpälsten, Segeröfjärden, Mälaren, 16/7 (PS) och 45 ex. födosökande Gisselfjärden, Mälaren 27/7 (PS). Sista höst: 3 ex. födosökande, Gisselfjärden, Mälaren, 26/8 (FH), 2 ex. Torparuddens naturreservat, Aspö, 26/8 (PK) samt 1 ex. födosökande, Sörfjärden, Härad, 4/9 (LC). Antal rapporter 146 (129).

Silvertärna, *Sterna paradisaea*

2 ex. förbiflygande, Gisselfjärden, Mälaren, 7/5 (FH). Antal rapporter 1 (2).

Svarttärna, *Chlidonias niger*

Inga rapporter 2023, senast rapporterad 2016.

Smålom, *Gavia stellata*

Inga rapporter 2023, senast rapporterad 2022. Antal rapporter 0 (1).

Storlom *Gavia arctica*

Första: 1 ex. rastande, Gisselfjärden, Mälaren, 10/4 (FH), 2 ex. födosökande, Marielunds-fjärden, Mariefred, 10/4 (AH) och 1 ex. lockläte, övriga läten, Marielunds-fjärden, Mariefred, 10/4 (AH). Häckningskriterier: 1 par i lämplig häckbiotop, Malsjön, Åkers kronopark, 11/4 (GWa), 1 par i lämplig häckbiotop, Göksjön, Åker, 30/4 (LC). Stort antal: 7 ad stationär, Östra Magsjön, Länna 16/5 (CÅL). Sista: 2 adult födosökande, Östra Magsjön, Länna 16/9 (BA), 1 ex. rastande, Tynnelsöfjärden, Mälaren 14/11 (PS) samt 1 ex. rastande, Gisselfjärden, Mälaren, 16/11 (PS). Antal rapporter 65 (102).

Rördrom, *Botaurus stellaris*

Första: 1 ex. lockläte, övriga läten, Valnaren, Länna, 10/4 (PS, AEr), 1 ex. spel/sång, Valnaren, Länna, 16/4 (LE), 1 ex. lockläte, övriga läten, Valnaren,

Länna 17/4 (SLL och BL). Rapporter om spelande hanar har lämnats från Hagbo, (Aspö), Säbyviken (Aspö), Torparudden (Aspö), Bastviken (Aspö), Katthavet (Aspö), Valnaren och Rönneln (Länna), Söderlänna (Länna), Näsbyholmssundet (Härad), Eksåg (Härad), Kyrkviken (Toresund), Salvaren (Åker), Runsö (Ytterselaö) samt Gisselfjärden (Mälaren). Sista: 1 ex. spel/sång, Valnaren, Länna, 12/6 (SS, JSt), 1 ex. spel/sång, Näsbyholmssundet, Härad 12/6 (SS, JSt), 1 adult trafikdödad, Söderlänna, Länna 13/6 (BA) samt 1 ex. spel/sång, Valnaren, Länna (UG och JJ). Antal rapporter 62 (63).

Gråhäger, *Ardea cinerea*

Första vinter: 1 ex. förbiflygande, Ekhovsvägen, Mariefred, 1/1 (JW, GW), 1 ex. födosökande, Norra Strandvägen, Strängnäs 1/1 (LE, AH, BAr, m. fl.) och Reningsverket, Strängnäs 2/1 (SS, JSt). Sista: 1 ex. förbiflygande, Sidöparken, Strängnäs, 13/12 (MK), 1 ex. förbiflygande, Bågsbyttebanan, Strängnäs 16/12 (EL) samt 1 ex. födosökande, Reningsverket, Strängnäs 19/12 (EL). Antal rapporter 367 (464).

Ägretthäger, *Ardea alba*

Första: 1 ex. födosökande, Eksågsåns utlopp, Härad, 16/4 (UG) och 10 ex. gjorde en kort visit på Lötgärdet, Gorsingeholm i samband med den stora översvämningen 13/8 (LE, IK, BK, PK, FH m. fl.). Sista: 1 ex. stationär, Hornuddsviken, Aspö 18/10 (PS) och 1 ex. förbiflygande, Eksåg, Härad 11/11 (PS, BSk). Antal rapporter 20 (3).

Storskarv, *Phalacrocorax carbo*

Storskarven är noterad under hela året från januari till december. Stort antal: 420 ex. födosökande, Tynnelsöfjärden, Mälaren, 16/8 (PS), 350 rastande, Björndalsviken, Aspö, 26/8 (FH), 300 ex. Tynnelsöfjärden, Mälaren, 26/8 (PS) och 600 ex. förbiflygande, Björndalsviken, Aspö 5/10 (PS). Antal rapporter 241 (174).

Storskarv, foto Kjell Thorsén

Fiskgjuse, *Pandion haliaetus*

Första: Förbiflygande, Klahammar, Ytterselaö, 10/4 (BC), 1 ex. förbiflygande, Logarns udde, Aspö, 10/4 (FH) och 1 ex. förbiflygande, Gesta, Toresund, 11/4 (PK). Sista: 1 ex. förbiflygande, Hörnfältet, Aspö, 28/9 (PS), 1 ex. förbiflygande, Hörnfältet, Aspö, 30/9 (PS) och 1 ex. födosökande, Bastviken, Aspö 4/10 (PS). Antal rapporter 95 (86).

Bivråk, *Pernis apivorus*

Första: 1 adult hane sträckande mot norr, Grips-holms vårdshus, Mariefred, 19/5 (BM), 1 ex. förbi-flygande, Löt, Strängnäs, 6/6 (KT) och 1 ex. förbi-flygande, Gullringen, Vansö, 23/6 (MK). Sista: 1 ex. födosökande, Vinterled, Norrlänna, 6/9 (BA), 1 ex. sträckande, Hörnfältet, Aspö, 16/9 (PS) samt 1 ex. förbiflygande, Solöfältet, Fogdö, 24/9 (SS och JSt). Bivråken är ytterst diskret på häckplatserna och en övervägande majoritet av rapporter kommer från juni och juli. Rapporter med häckningskriterier döljs per automatik i Artportalen. Antal rapporter 25 (26).

Kungsörn, *Aquila chrysaetos*

I Södermanlands län finns några få revir med kungs-örn. Rapporter under häckningstid eller med häck-ningskriterier döljs i Artportalen. Observationer: 1 ex, förbiflygande, Hässelbyholm, Fogdö, 12/1 (MN), 1 ex. förbiflygande, Silverhällarna, Mälaren, 4/3 (FH), 1 ex. Djurgårdsudde, Fogdö, 4/3 (gm Rör-drommens fältstn), 1 ex. 2K förbiflygande, Gesta, Toresund, 14/3 (PK), 1 ex förbiflygande, Fogdö k:a, 1/4 (JW, GW), 1 ex. 4K+ förbiflygande, Valsmossen, Länna, 6/4 (CÅL) samt 1 ex, förbiflygande, Brunnså-ker, Tosterö, 15/7 (LOW). Antal rapporter 7 (8).

Sparvhök, *Accipiter nisus*

Vår vanligaste rovfågel rapporteras ytterst sparsamt under häckningstid, då den är betydligt mer tillbakadragen till sitt leverne. Den tiden på året finns det dessutom föda åt både vuxna och till ungar i överflöd överallt, vilket gör att den kanske inte behöver exponera sig på samma vis. Endast 34 av rapporterna är från månaderna maj, juni och juli. Första: 1 ex. födosökande, Gesta, Toresund, 2/1 (PK), 1 ex. stationär, Sanda, Tosterö, (SLL, BL) och 1 ex. födo-sökande, Sanda, Tosterö, 3/1 (GO). Sista: 1 ex. födo-sökande, Solö, Fogdö, 28/12 (MB), 1 ex. födo-sökande, Gesta, Toresund, 29/12 (PK) samt 1 ex. födosökande, Svedäng, Tosterö, 30/12 (PS). Antal rapporter 217 (176).

Duvhök, *Accipiter gentilis*

Fynd av häckande duvhök i kommunen har rapporte-rats, men som för merparten av alla rovfåglar döljs observationer med häckningskriterier i Artportalen. Första: 1 ex. 2K födosökande, Gesta, Toresund, 4/1 (PK), 1 ex. stationär, Reningsverket, Gorsingeholm, 6/1 (SLL, BL) samt 1 ex. födosökande, Slottsbrin-ken, Mariefred, 6/1 (AH). Sista: 1 ex. födosökande, Gesta, Toresund, 24/12 (PK), 1 ex. förbiflygande,

Gesta, Toresund, 25/12 (SS), samt 1 ex. födo-sökande, Kvittens avfallsstation, Strängnäs, 28/12 (PS), Under januari och december har 22 rapporter noterats och totala antalet rapporter under året är 79 (67).

Stäpphök, *Circus macrourus*

Två rapporter: 1 hane förbiflygande, Lida gård, Årja, Åker, 13/4 (JJ) och 1 ex. födosökande, Solö, Fogdö 22/9 (JSt). Senast observerad 2021. Antal rapporter 2 (0).

Blå kärrhök, *Circus cyaneus*

Första och sista vår: 1 honfärgad födosökande, Gesta, Toresund, 27/1 (PK), 1 adult hane födo-sökande observerad, Larslunda, Vansö, 29/5 (TL) samt 1 ex. 2K+ honfärgad födosökande, Näsby-holmssundet, Härad, 29/5 (UG). Första och sista höst: 1 ex. hona, födosökande, Knäppinge, Tosterö, 5/8 (SLL, BL) samt 1 ex. honfärgad födosökande, Gesta, Toresund 28/10 (PK). Vinter: 1 ex. honfär-gad, födosökande vid Stohagen, Gesta, Toresund 19/1 (PK). Första: 1 ex, honfärgad, födosökande vid Viltvattnet, Gesta gård 30/3 (PK). Sista: 2 ex, ad hane, födosökande, Gesta gård 15/11 (PK). Rappor-terna domineras av fynd under september och okto-ber månad. Antal rapporter 46 (27).

Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*

Första: 1 ex. hane förbiflygande, Säbyviken, Aspö, 7/4 (FH) och 1 ex. 2K hane förbiflygande, Herresta-viken, Toresund, 7/4 (MK). Sista: 1 ex. 1K sträck-ande mot SV, Hörnfältet, Aspö 30/9 (PS) samt 1 ex. 1K förbiflygande, Svedäng, Tosterö, 30/9 (PS). Rap-porter med häckningskriterierna ” föda åt ungar” el-ler ” adult i par pulli/nyligen flygga unga” eller ” i par obs i häcktid, lämplig biotop” har gjorts på flera lokaler under maj-september. Antal rapporter 363 (360).

Brun glada, *Milvus migrans*

1 ex. adult födosökande, Solö, Fogdö, 26/8 (TL) samt 1 ex. 2K vid Kvittens avfallsstation, Strängnäs, 27/8 (MG och MBm). Brun glada ser ut att vara på frammarsch i landet och finns som häckande i Sö-dermanland sedan några år. Så gott som samtliga individer, som rapporterats genom åren, avser sträckande eller förbiflygande fåglar. Den bruna glada som observerades vid Kvitten i Strängnäs mel-lan 18/4 och 20/4 2013 är den enda riktigt ”dragbara” individen som rapporterats i kommunen. Antal rapporter 2 (3).

Röd glada, *Milvus milvus*

Första: 1 ex. förbiflygande, Solö, Fogdö 4/4 (IK, BK) samt 1 ex. sträckande mot NO, Klitsbrofältet, Aspö, 10/4 (FH). Sista: 2 ex. rastande, Lida, Årja, Åker, 30/8 (JJ) samt 1 ex. förbiflygande, Hålbby, Vansö, 23/9 (MB). Antal rapporter 17 (16).

Havsörn, *Haliaeetus albicilla*

Rapporterad året runt och beroende på födotillgång och istäcke övervintrar mer eller mindre många individer av arten. Under perioden januari – februari samt december finns 106 rapporter, totalt 544 (498) rapporter. Havsörn häckar inom kommunens gränser med flera par och någon ny häckning upptäckts nästan varje år. Det är viktigt att eventuella boplatser eller misstänkta häckningar som upptäcks rapporteras till Artportalen för att skydda området från exploatering och skogsavverkning. Adulta havsörnar som observeras i kommunen under perioden mars till och med juli kan förväntas häcka i området och bör rapporteras med häckningskriterier om det inte är uppenbart att de är på sträck. Många rapporter saknar åldersangivelse, ålder på havsörn är inte enkelt, med undantag för adulta fåglar. Vänligen rapportera adulta individer, som adulta och inte utan åldersangivelse.

Fjällvråk, *Buteo lagopus*

Första: 2 ex. födosökande, Gesta, Toresund, 1/1 (PS). Sista vår: 1 ex. stationär, Gorsingeholms våtmark, Strängnäs, 27/4 (MK). Första höst: 1 ex. födosökande, Gesta, 30/9 (PK). Sista höst: 1 ex. födosökande, Gesta, 31/12 (PK). Under dec-febr har rapporter gjorts från 26 st lokaler. Antal rapporter 277 (360).

Ormvråk, *Buteo buteo*

Allmänt förekommande och beroende på födotillgång och snötäcke övervintrar mer eller mindre många individer av arten. Under perioden januari – februari samt december finns 113 rapporter. Vinterrapporterna domineras från områden med större vägar eller fält, troligen som en direkt följd av tillgång till trafikdödat vilt, öppna diken och lämpliga biotoper för gnagare. Antal rapporter 814 (966).

Berguv, *Bubo bubo*

Arten finns som häckande i vårt rapportområde och är nära hotad, varvid rapporter med häckningskriterier döljs automatiskt i Artportalen.

Pärluggla *Aegolius funereus*

1 ex. spel/sång Östra Magsjön 8/4 (SP, JSt). Antal rapporter 1 (1).

Sparvuggla, *Glaucidium passerinum*

Spel/sång: 1 ex. 1/5 Göksjöstugan, Göksjön (KT), 1 ex. Pass 55, Svedäng 11/2 (UG), 1 ex. Saralund, Svedäng 10/2 (Genom PS), 1 ex. Göksjötorp, Göksjön 3/5 (JW, GW) och 1 ex. Malmstugan, Göksjön 3/5 (JJ). Antal rapporter 6 (4).

Jorduggla, *Asio flammeus*

1 ex. förbiflygande Fogdö k:a 1/4 (JW, GW). Antal rapporter 1 (1).

Hornuggla, *Asio otus*

Säkerställd reproduktion: 1 ex. pulli lockläte, övriga läten Knalleborgsfälten, Aspö 4/6 (FH). 2 ex. pulli/nyligen flygga ungar Observationskullen, Gorsingeholm 6/7 (SP, JSt). Antal rapporter 6 (11).

Härfågel, *Upupa epops*

1 ex. födosökande Näsudden 15/5 (AS). Antal rapporter 1 (0).

Kungsfiskare, *Alcedo atthis*

Vinterobservationer: 2 ex. födosökande Reningsverksdiket, Gorsingeholm 10/12 (MBa, DB), 1 ex. födosökande Reningsverksdiket, Gorsingeholm 13/12 (BK, IK), 1 ex. Reningsverksdiket, Gorsingeholm 15/12 (FH), 1 ex. födosökande Reningsverksdiket, Gorsingeholm 19/12 (EL), 1 ex. adult stationär Reningsverksdiket, Gorsingeholm 27/12 (FH), 1 ex. stationär Reningsverksdiket, Gorsingeholm 28/12 (MB). Antal rapporter 25 (37).

Göktyta *Jynx torquilla*

Första: 1 ex. spel/sång Tegelslagarvägen 10, Sanda, Tosterön 27/4 (SLL). Sista: 1 ex. födosökande Sågbacken, Svedäng, Tosterö 18/8 (PS). Antal rapporter 81 (116).

Tretåig hackspett, *Picoides tridactylus*

Noterad äldre spår 5/5 Sanda (JSta). Antal rapporter 1 (0).

Mindre hackspett, *Dryobates minor*

Ingen observation av säkerställd reproduktion. Antal rapporter 68 (68).

Pilgrimsfalk, *Falco peregrinus*

Januari (22 observationer): 1 ex. Gorsingeholm 18/1 (BAI), 1 ex. Gorsingeholms våtmark, Gorsingeholm, 13/1–21/1 (MK, KT), 1 ex. Gorsingeholmsdiket, Gorsingeholm 10/1 (MK), 1 ex. Lötvägen, bron, Gorsingeholm 18/1 (JSt, SP), 1 ex. Silon - Kvarnen, Gorsingeholm 1/1–31/1 (BAr, BL, BC m. fl.), 1 ex. Strandängen, Ryssgrav, Bastviken, Aspö 21/1 (FH) och 1 ex. Strängnäs domkyrka, Strängnäs 12/1 (AS, HA). December: (3 observationer) 1 ex. Silon - Kvarnen, Gorsingeholm 3/12–14/12 (KT, JW, GW). Antal rapporter 87 (112). Arten finns som häckande i vårt rapportområde och är nära hotad varvid rapporter med häckningskriterier döljs automatiskt i Artportalen.

Stenfalk, *Falco columbarius*

Första: 1 ex. sträckande N Logarn, Torparudden 7/4 (FH). Sista: 1 ex. förbiflygande Valnaren 2/11 (JWAh, JWa). Antal rapporter 4 (0).

Tornfalk, *Falco tinnunculus*

Ingen observation av säkerställd reproduktion. Antal rapporter 71 (125).

Råka och kaja, foto Fredrik Hellner

Lärkfalk, *Falco subbuteo*

Första: 1 ex. förbiflygande Kolsättersvägen 7/5 (BA). Sista: 1 ex. födosökande Valnaren 7/9 (BA). Antal rapporter 66 (58).

Sommargylling, *Oriolus oriolus*

Inga rapporter 2023, senast observerad 2022. Antal rapporter 0 (1).

Törnskata, *Lanius collurio*

Första: 1 ex. spel/sång 12/5 (KEr). Sista: 1 ex. födosökande 10/9 (PK). Antal rapporter 169 (189).

Törnskata, ljudinspelning Petter Kappel

Varfågel, *Lanius excubitor*

Sista vår: 1 ex. födosökande 3/5 (JW, GW). Första höst: 1 ex. födosökande 30/9 (PS). Antal rapporter 133 (111).

Nötkråka, *Nucifraga caryocatactes*

Inga rapporter 2023, senast observerad 2021. Antal rapporter 0 (0).

Råka, *Corvus frugilegus*

Stort antal: 16 ex. sträckande mot SV, Svedäng 17/10 (PS). Antal rapporter 26 (16).

Gråkråka, *Corvus corone*

Stort antal: 100 ex. rastande Hörnfältet, Aspö k:a 23/9 (PS), 100 ex. födosökande Lösdriften, Gesta gård 21/10 (PK), 100 ex. stationär Morrarhällen, Morrarö 17/11 (PS), 100 ex. födosökande Södra Svedängsfälten, Svedäng 23/11 (PS), 110 ex. födosökande Norra Svedängsfälten, Svedäng 27/11 (PS), 200 ex. födosökande Kvittens avfallsstation, Strängnäs 23/12 (PS), 200 ex. födosökande Kvittens avfallsstation, Strängnäs 28/12 (PS) 250 ex. födosökande Kvittens avfallsstation, Strängnäs 21/12 (PS) och 300 ex. stationär Kvittens avfallsstation, Strängnäs 1/12 (PS). Antal rapporter 684 (715).

Korp, *Corvus corax*

Stort antal: 30 ex. födosökande Västra fältet, Gesta gård 25/12 (SS, JSt, SSt), 40 ex. födosökande Västra fälten, Gesta gård 26/12 (PK), 30 ex. födosökande Västra fälten, Gesta gård 27/12 (PK). Antal rapporter 628 (644).

Svartmes, *Periparus ater*

Stort antal: 13 ex. sträckande SV Hörnfältet, Aspö k:a 30/9 (PS). Ingen observation av säkerställd reproduktion. Antal rapporter 134 (271).

Tofsmes, *Lophophanes cristatus*

Ingen observation av säkerställd reproduktion. Antal rapporter 154 (103).

Entita, *Poecile palustris*

Antal rapporter 312 (213).

Talltita, *Poecile montanus*

Antal rapporter 37 (30).

Blåmes, *Cyanistes caeruleus*

Antal rapporter 794 (937).

Talgoxe, *Parus major*

Antal rapporter 1013 (1065).

Skäggmes, *Panurus biarmicus*

2 ex. Brunnsåker Märnäs, Strängnäs 18/5 (LOW), 2 ex. 1K födosökande Strandängen, Bastviken, Aspö 16/9 (FH), 9 ex. födosökande Västra vassen, Tynnelsö 1/10 (PS), 4 ex. födosökande Bastviken, Aspö 4/10 (PS), 6 ex. födosökande Kullen, Svedäng, Björndalsviken 10/10 (PS), 1 ex. lockläte, övriga läten Svedängs brygga, Svedäng 23/10 (PS), 2 ex. lockläte, övriga läten Sjöborg, Sörfjärden, Mälaren 27/10 (PS), 2 ex. stationär Sjöborg, Sörfjärden, Mälaren 1/11 (MK), 1 ex. lockläte, övriga läten Bastviken, Aspö 7/11 (PS). Antal rapporter 9 (2).

Trädlärka, *Lullula arborea*

Första: Snickartorp Hässelbyholm, 1 ex. spel/sång 19/3 (GC, AKa). Sista: 1 ex. födosökande, Eldsundsån, Strängnäs, 11/10 (MK). Antal rapporter 66 (88).

Sånglärka, *Alauda arvensis*

Första: Lötältet, 1 ex. förbiflygande 18/2 (MB m. fl.). Sista: 8 ex. Gesta gård, Toresund 22/10 (PK). Stora flockar samlade de sista dagarna i mars vid Gorsingeholms våtmark. Toppnotering närmare 1000 st den 31/3 (KT). Antal rapporter 524 (663).

Backsvala, *Riparia riparia*

Första: 1 ex. Edeby våtmark 6/5 (JW). Häckning: Edeby våtmark, noterade besöker bo 17/6 (FH) och 19/6 (KNi). Sista: 1 ex. födosökande Svedäng 29/8 (PS). Antal rapporter 40 (37).

Ladusvala, *Hirundo rustica*

Första: 1 ex. förbiflygande Gesta 26/4 (PK). Största flock: 75 ex. födosökande Svedäng, Tosterö 16/8 (PS). Sista: 1 ex. förbiflygande Lötbacka 25/10 (KT). Antal rapporter 298 (295).

Hussvala, *Delichon urbicum*

Markerad "VU" dvs sårbar i Artportalen och rapporter välkomnas. Första: 6 ex. födosökande Gripsholms slott 30/4 (PK, KS m. fl.) och 2 ex. förbiflygande Kyrkviken, Stallarholmen (BK, IK). Häckning: 1 ex. besöker bebott bo Svedäng, Tosterö 5/7 (PS). Sista: 15 ex. födosökande Hovgårdsdammen, Vansö 19/9 (BK, IK). Antal rapporter 59 (68).

Stjärtmes, *Aegithalos caudatus*

Häckning: Tre säkra häckningar i år. Pulli/nyligen flygga 5 ex. Tallvägen, Hästnäs, Mariefred 6/6 (JSk). Föda åt ungar 1 ex. Gesta gård 17/7 (PK) samt bobygge 4 ex., Näsbyholmssundet, Härad 8/4 (TB). Flera observationer av pulli/nyligen flygga också Gesta 5/6 – 17/7. Antal rapporter 204 (201).

Grönsångare, *Phylloscopidae sibilatrix*

Första: 1 ex. spel/sång Råcksta björkskog, Åkers styckebruk 29/4 (UJ), 1 ex. spel/sång Skogsgenvä-

Trastsångare, ljudupptagning Petter Kappel

Kärrsångare, ljudupptagning, Petter Kappel

gen norr Slottsbrinken, Mariefred 29/4 (AH). Sista: 1 ex. spel/sång Prästholmen Tynnelsö 30/6 (PS). Antal rapporter 36 (51).

Lövsångare, *Phylloscopidae trochilus*

Första: 1+ 1 ex. sjungande Sörfjärden 23/4 (MK). Sista: 1 ex. födosökande Lötbacka Gorsingeholm 8/10 (KT), som är nytt fenologirekord för kommunen. Det tidigare rekordet var från 2 okt 2004. Antal rapporter 379 (435).

Gransångare, *Phylloscopidae collybita*

Första: 1 ex. spel/sång Bastviken Aspö 8/4 (MK). Sista: 1 ex. rastande Hästhagen, Svedäng, Tosterö 10/10 (PS). Antal rapporter 110 (119).

Trastsångare, *Acrocephalus arundinaceus*

Första: 1 ex. sjungande Valnaren, Länna 9/5 (BA). Totalt sjöng den på sju olika lokaler under 2023 mellan 9/5 till 17/6. Antal rapporter 35 (31).

Sävsångare, *Acrocephalus schoenobaenus*

Första: 1+1 ex. spel/sång Gesta, Toresund 5/5 (PK). Sista: 1 ex. stationär Sidöparken Strängnäs 10/9 (MK). Antal rapporter 238 (264).

Busksångare, *Acrocephalus dumetorum*

Inga rapporter 2023, arten är markerad som "nära hotad" i Artportalen och är mycket ovanlig i kommunen, vilket gör observationer mycket intressanta. Senaste rapport i kommunen är från 2021 på tre olika lokaler. Det finns totalt 17 fynd i Artportalen (1976–2021).

Rörsångare, *Acrocephalus scirpaceus*

Markerad "NT", dvs nära hotad i Artportalen. Första: 1 ex. spel/sång vid Eldsundsviken, Strängnäs 2/5 (MK), Sista: 1 ex. lockläte Eldsundsviken 30/6

(MK). Antal rapporter 105 (108).

Kärrsångare, *Acrocephalus palustris*

Första: 1 ex. spel/sång Dalsängsgatan 9, Strängnäs 21/5 (SS, ASt, KT, MB). Sista: 1 ex. spel/sång Hagbo, Lagnö 2/7 (FH). Antal rapporter 31 (33).

Härmsångare, *Hippolais icterine*

Första: 1 ex. spel/sång Ånsholmen, Sörfjärden 14/5 (MB). Sista: noterad Gorsingeholm 1/7 (AE, AO). Antal rapporter 56 (71).

Flodsångare, *Locustella fluviatilis*

Markerad "NT", dvs nära hotad i Artportalen. Under 2023 finns endast en rapport av 1 ex. sjungande, Petersberg, Aspö 3–6/6 (FH, JSt, TS). Efter att ha rapporterats årligen med flera sjungande individer under åren 2012, 2013 och 2014 har arten varit betydligt mer svårfunnen de senaste åren, och till och med saknats i rapportskörden från kommunen under ett par år. Antal rapporter 1 (1).

Vassångare, *Locustella luscinioides*

Markerad "VU", dvs sårbar i Artportalen och är ej årlig i kommunen. Under 2023 finns två rapporter. Den ena sjöng från 8–14/6 vid vägkröken i Valnaren (LE, MK, FH, m. fl.). Den andra sjöng 7/7 vid Näsbyholmssundet, Härad, vilket också är fenologirekord (JSt, SP). Det tidigare rekordet var från 25/6 1989 i Valnaren, Länna.

Gräshoppsångare, *Locustella naevia*

Första: 1 ex. sjungande Katthavet, Aspö 13/5 (FH). Sista: 1 ex. sjungande vid Svedäng 2/8 (PS). Antal rapporter 16 (20).

Svarthätta, *Sylvia atricapilla*

Första: 1 ex. spel/sång vid Eksågstornet, Härad 26/4 (BSk). Sista: 1 ex. födosökande Svedäng, Aspö 24/10 (PS). Antal rapporter 219 (221).

Trädgårdssångare, *Sylvia borin*

Första: 1 ex. spel/sång Ånsholmen, Sörfjärden 11/5 (MB). Sista: 1 ex. födosökande Gesta 30/8 (PK). Antal rapporter 174 (234).

Ärtsångare, *Curruca curruca*

Markerad "NT", dvs nära hotad i Artportalen. Första: 1 ex. födosökande Ekehovsvägen, Mariefred 26/4 (JW, GW). En häckning och även den på Ekehovsvägen. Sista: 1 ex. födosökande Lötbacka, Gorsingeholm 24/9 (KT). Antal rapporter 144 (138).

Törnsångare, *Curruca communis*

Första: 1 ex. födosökande vid Gesta 4/5 (PK). Sista: 1 ex. Hästhagen, Svedäng 21/9 (PS), vilket slår tidigare fenologirekord med råge. Tidigare rekord var 15/9 (2013 eller ev. 1991 på ett ovaliderat fynd samma datum). Antal rapporter 293 (385).

Kungsfågel, *Regulus regulus*

Övervintrar i Sverige och finns noterad i Artportalen 1/1–26/12. Större antal: 15 ex. Torparuddens naturreservat, Aspö 8/10 (PS). Antal rapporter 163 (142).

Sidensvans, *Bombycilla garrulus*

Största antal: 200 ex. Mariefred 27/10 (MB) och 200 ex. centrala Strängnäs, 14/10 (LE, AgE). Antal rapporter 129 (124).

Gärdsmyg, *Troglodytes troglodytes*

Ganska vanlig övervintrare i kommunen. Hävdar revir hela året och även under vintern kan man höra dess sång. Rapporterad 1/1 till 28/12. Antal rapporter 271 (249).

Nötväcka, *Sitta europaea*

Arten övervintrar i kommunen och rapporter finns från hela året. Antal rapporter 490 (545).

Trädkrypare, *Certhia familiaris*

Arten övervintrar i kommunen och rapporter finns från 1/1 till 31/12. Antal rapporter 126 (130).

Stare, *Sturnus vulgaris*

Arten rapporterad från 2/1 till 25/12 under 2023 med fynd alla månader, vilket är en smula ovanligt då december och/eller januari ofta saknat rapporter tidigare år. Stora antal: 1000 ex. Näsbyholm, Härad 7/10 (KT) och 500 ex. Lötfälten, Gorsingeholm 28/8 (KT). Antal rapporter 438 (416).

Taltrast, *Turdus philomelos*

Första: 1 ex. rast Lottesta, Härad 24/3 (UG) Sista: 1 ex. Södra Hästhagen, Gesta 15/10 (PK) och 1 ex. Lötbacka, Gorsingeholm 19/10 (KT). Antal rapporter 242 (195).

Dubbeltrast, *Turdus viscivorus*

Rapporterad varje månad hela året från flera lokaler, men mycket få rapporter maj-sep. Hässelbyholm och Gesta säkra lokaler året om för arten. Få rapporter med större flockar mot tidigare år. Antal rapporter 147 (222).

Rödvingetrast, *Turdus iliacus*

Första: 1 ex. spel/sång Norrby kyrkskog naturreservat, Tosterö 22/3 (KA). Sista: 1 ex. rast Hörnfältet, Aspö 7/11 (PS). Ofta återfinns arten i kommunen även Dec-Jan men inte 2023. Antal rapporter 68 (55).

Koltrast, *Turdus merula*

Flitigt rapporterad i kommunen 1/1–31/12. Största flock 35 ex. i Sanda, Tosterön 5/1 (GO). Det antalet kan jämföras med rekordet 70 ex. på Gesta, Toresund 1/11–2009. Antal rapporter 1053 (1165).

Björktrast, *Turdus pilaris*

Markerad ”NT, dvs nära hotad i Artportalen. Flitigt

rapporterad i kommunen 1/1–29/12. Största flock 770 ex. rastande Utsiktsplatsen, Torparuddens naturreservat, Aspö 18/10 (PS). Rekordantalet någonsin är 5000 ex. Fogdö kyrka 30/10 2005. Antal rapporter 250 (249).

Ringtrast, *Turdus torquatus*

Inga rapporter 2023, senast rapporterad 2022, arten observeras nästan årligen i kommunen. Antal rapporter 0 (1).

Grå flugsnappare, *Muscicapa striata*

Första: 2 ex, par i lämplig häckbiotop, Räcksta lövdungar och buskmarker 14/5 (UG). Sista: 1 ex. födosökande Lötbacka, Gorsingeholm 2/10 (KT), vilket är nytt fenologirekord (19/9, 2012). Häckning: 3 ex. pulli, Logarns udde, Aspö 21/7 (FH). Man kan se utifrån antal rapporterade att arten minskar år för år. Antal rapporter 36 (45).

Rödhake, *Erithacus rubecula*

Rödhaken har tidigare räknats som flyttfågel, men fler väljer nu att övervintra i Sverige. I Strängnäs finns det rapporter i Artportalen från 1/1 till 30/12. Häckning: 1 pulli/nyligen flygg unge Sjöborgsvägen, Härad 18/5 (BSt), 3 st 1K födosökande, Lötbacka 1/9 (KT). Antal rapporter 379 (321).

Näktergal, *Luscinia luscinia*

Första & första sjungande: 1 ex. sjungande vid Duvholmen, Gesta, Toresund 5/5 (PK). Häckning: 1 ex. 1K pulli/nyligen flygg, bortre energiskogen, Gesta, Toresund 20/7 (PK). Sista: 1 ex. lockande Duvholmsfältet, Gesta, Toresund 2/8 (PK). Antal rapporter 226 (249).

Blåhake, *Luscinia svecica*

Under året har enbart en rapport av arten registrerats i Artportalen. Ett ex. rastande Hovgårdsdammen, Vansö 11/9 (MK). Antal rapporter 1 (8).

Svartvit flugsnappare, *Ficedula hypoleuca*

Arten tillhör rödlistekategori NT=Nära hotad. Första: 1 ex. födosökande Nya (södra) kyrkogården 28/4 (EL). Häckning: 1 ex. hona mat till flygga ungar, Sjöborgsvägen 10/7 (BSt) och en 1K pulli/nyligen flygga ungar Bortre energiskogen, Gesta, Toresund 17/7 (PK). Sista: 1 ex honfärgad i födosök, Oknö Hälludde, Aspö 17/8 (PS). Antal rapporter 167 (142).

Mindre flugsnappare, *Ficedula parva*

Historiskt har arten varit nästintill årligt förekommande med något exemplar per år med undantag 2022. En 2K i spel/sång, Stacksund ekbacken, Läggesta 26/5-3/6 (FvS, FH, BC m. fl.) samt 1 ex. Trollskogen, Slottsbrinken, Mariefred 27/5 (AH). Antal rapporter 2 (0).

Svart rödstjärt, *Phoenicurus ochruros*

Inga rapporter 2023, senast rapporterad 2022. Antal rapporter 0 (1).

Rödstjärt, *Phoenicurus phoenicurus*

Första: 1 ex. födosökande Blockstigen, Mariefred 26/4 (AH). Sista: 1 ex. honfärgad, Svedäng, Aspö 29/8 (PS). Antal rapporter 88 (87).

Buskskvätta, *Saxicola rubetra*

Buskskvättan är rödlistad ,nära hotad och ser ut att minska i kommunen. Första: 1 ex. rastande Hagbodungen, Aspö 23/4 (FH). Sista: 2 ex. rastande Hörnfältet, Aspö 9/9 (PS). Antal rapporter 198 (279).

Stenskvätta, *Oenanthe oenanthe*

Första: 1 ex. Västra fälten, Gesta, Toresund 11/4 (PK). Sista: 1 ex. rastande Svedängsfälten, Svedäng, Aspö 9/10 (PS). Antal rapporter 194 (238).

Strömstare, *Cinclus cinclus*

Arten ses årligen mestadels vid Kvarnforsen och tillhörande damm, Länna bruk. Under 2023 sågs även arten födosökande vid Gesta ån, Toresund 23/11 (PK, KE). Första: 1 ex. Kvarnforsen, Länna bruk 3/1 (JW, GW).

Sista: 1 ex. Kvarnforsen, Länna bruk 15/12 (FH). Antal rapporter 18 (31).

Järnsparv, *Prunella modularis*

Första: 1 ex. födosökande Ekhovsvägen, Mariefred 29/3 (JW, GW). Sista: 1 ex. rastande Solö, Fogdö 4/12 (MB). Antal rapporter 30 (19).

Gulärta, *Motacilla flava*

Första: 2 ex. i par Gorsingeholms våtmark 13/5 (SA). Häckning: Gulärta är regelbundet rapporterad från området runt Gorsingeholms våtmark med enstaka ungar från juni till slutet på juli. Sista: 1 ex. födosökande Sommarhagen, Gesta, Toresund 4/9 (PK). Antal rapporter 49 (25).

Forsärta, *Motacilla cinerea*

Första: 1 ex. Reningsverket, Strängnäs 24/1 (MK). Häckning: Inga rapporterade häckningar, dock finns det en rapport på två par i lämplig häckningsbiotop Nedre dammen, Berga säteri 9/4 (LB). Sista: 1 ex. födosökande Nya (södra) Kyrkogården 4/9 (SS, JSt). Antal rapporter 31 (65).

Sädesärta, *Motacilla alba*

Första: 2 ex. Reningsverksdiken, Gorsingeholm 28/3 (BK, IK, SP m. fl.). Sista: 1 ex. Vägkröken, Valnaren, Länna 16/10 (BA). Antal rapporter 406 (441).

Trädpiplärka, *Anthus trivialis*

Första: 1 ex. sjungande Stavbergskorset, Länna bruk 22/4 (BA). Sista: 1 ex. Travrakan Snytberga – Kumla, Härad 24/9 (UG). Antal rapporter 156 (196).

Rödstrupig piplärka, *Anthus cervinus*

1 ex. rastande på Solöfälten, Fogdö 22/9 (MK, UG) samt 1 ex. sträckande mot SV, Svedäng, Aspö 5/10 (PS). Antal rapporter 2 (1).

Ängspiplärka, *Anthus pratensis*

Första: 1 ex. Gorsingeholmsfälten 22/3 (KT). Sista: 1 ex. Hjortfältet, Gesta, Toresund 18/10 (PK). Antal rapporter 75 (97).

Bergfink, *Fringilla montifringilla*

Inga stora flockar är rapporterade under 2023. Antal rapporter 82 (103).

Stenknäck, *Coccothraustes coccothraustes*

Häckning: Det är väldigt sällan som häckningar av stenknäck rapporterats i kommunen. Under juni finns det tre rapporter av stenknäck: 2 ex. lockande Läggesta station (RP), 1 ex. lockande Räcksta lövdunge och buskmarker, Åker (UJ) samt 1 ex. Aspök:a (OT, KTh). Inga pulli (ungar)/1K individer rapporterade. Stort antal rastande individer på 60 ex. på Lötbacka, Löt, Gorsingeholm 29/8 (KT). Antal rapporter 128 (126).

Tallbit, *Pinicola enucleator*

Ej årlig, senast sedd 2022-02-01 (MB). Antal rapporter 0 (15).

Domherre, *Pyrrhula pyrrhula*

Häckning förekommer i kommunens skogar och är rapporterad i Svedäng med 1K födosökande individ 31/7 (PS). Domherren är en trogen gäst på våra fågelbord under vintertid. En stor mängd finns i år rapporterad med 30 ex. födosökande individer, Kumla i Härad, 21/1 (UG). Antal rapporter 404 (217).

Rosenfink, *Carpodacus erythrinus*

Arten, som är markerad med rödlistekategori ”nära hotad” i Artportalen, har minskat och är numera knappt årlig i kommunen. Det finns fem rapporter på två platser under året. 1 ex. spel/sång Näsbyholmsundet, Härad 3/6 (MB) samt 4/6 (BK, IK) och 1 ex. sjungande Gamla kanalen, Lundaäng, Härad 4/6 (FH, MK, BK m. fl.). Antal rapporter 5 (0).

Grönfink, *Chloris chloris*

Grönfinken övervintrar på många ställen i Sverige, däribland Strängnäs kommun. Ett stort antal uppmättes på Duvholmsfältet, Gesta, Toresund 18/9 på 110 ex. (PK).

Vinterhämpling, *Linaria flavirostris*

Första: 5 ex. Stallområde, Gesta 28/3 (PK). Sista: 4 ex. Lötfälten, Gorsingeholm 28/12 (MB). Stort antal: 50 ex. Solöfälten, Fogdö 21/10 (UG). Antal rapporter 19 (3).

Hämpling, *Linaria cannabina*

Första: 5 ex. förbiflygande Klitsbro, Aspö 7/4 (SS,

SP, JSt). Sista: 10 ex. Solöfalten 25/10 (MB). Stort antal: 50 ex. Vinterhagarna, Gesta, Toresund 25/7 (PK). Antal rapporter 211 (266).

Gråsiska *Acanthis flammea*

De flesta rapporterna sker under hösten och vintern. Antal rapporter 130 (71).

Större korsnäbb, *Loxia pytyopsittacus*

Tre rapporter av arten finns i kommunen under året. Noterad, Adolfsberg (mot Laxne) 24/9 (MS), 1 ex. Tingstuhöjden, Strängnäs 15/10 (AG, BC) samt 2 ex. födosökande Utkiksplatsen, Torparuddens naturreservat, Aspö 16/11 (PS). Antal rapporter 3 (7).

Mindre korsnäbb, *Loxia curvirostra*

Arten minskar i kommunen. Inga stora flockar noterade under året. Antal rapporter 68 (102).

Bändelkorsnäbb, *Loxia leucoptera*

Inga rapporter 2023, senast rapporterad 2021. Bändelkorsnäbb häckar inte i kommunen och rapporteras sporadiskt. Antal rapporter 0 (0).

Steglits, *Carduelis carduelis*

En trevlig övervintrande fågel som är omtyckt även bland icke fågelskådare, kanske relaterat till de vackra färger som smyckar dess fjäderdräkt. Antal rapporter 350 (439).

Gulhämpling, *Serinus serinus*

Inga rapporter 2023, senast rapporterad 2022. Har enbart setts i kommunen vid två tillfällen, 2011 och 2022. Antal rapporter 0 (1).

Grönsiska, *Spinus spinus*

En vanlig övervintrande fågel i kommunen. Mängden siskor varierar kraftigt mellan åren, i år finns inga stora mängder rapporterade. Antal rapporter 161 (267).

Lappsparr, *Calcarius lapponicus*

Det finns två rapporter under året: 1 ex. förbiflygande Aspö Prästgård 16/9 (FH) samt 2 ex. rastande Solöfalten, Fogdö 22/9 (MK). Totalt finns det 87 rapporter av arten i kommunen från 1991–2023. Senast sedd 2019. Antal rapporter 2 (0).

Snösparr, *Plectrophenax nivalis*

Under året finns 13 rapporter av arten i kommunen, varav stort antal på 60 individer finns rapporterade i Gorsingeholms våtmark 31/3 (MK) och Lötälten 1/4 (KT) samt Översvåmningsmarken, Gorsingeholm 1/4 (BK, IK). Antal rapporter 13 (8).

Gulsparr, *Emberiza citrinella*

Gulsparr, som är årlig och vanligt förekommande fågelart i kommunen, är rödlistad med märkningen NT=Nära hotad. Under året finns inget stort antal rapporterat av arten. Antal rapporter 773 (1079).

Sävsparr, *Emberiza schoeniellus*

Sävsparr är markerad som NT=Nära hotad i Artportalens rödlistekategori. Första vår: 1 ex. Gorsingeholms våtmark 20/3 (MK). Sista: 1 ex. rastande vid Husbylund, Aspö k:a 19/11 (PS). Antal rapporter 244 (233).

Observatörer:

AE = Anna Eriksson, Södertälje,
AEr = Annika Eriksson, Gnesta,
AG = Andreas Grabs, Mellösa,
AgE = Agneta Ekblom, Länna,
AH = Annika Henschen, Mariefred,
AKa = Allan Karlsson, Nynäshamn,
Alö = Ann Löfving, Strängnäs
AMT = Ann-Marie Torstensson, Strängnäs,
AS = Anna Silén, Strängnäs,
ASt = Anders Ström, Strängnäs
BA = Bernt Andersson, Länna,
BAI = Bengt Alpe, Eskilstuna,
BAr = Beje Aronsson, Strängnäs,
BC = Björn Carlsson, Strängnäs,
BK = Bo Karlsson, Strängnäs,
BL = Bengt Larsson, Strängnäs,
BM = Björn Malmhagen, Skanör
BS = Björn Sjögren, Stallarholmen,
BSk = Björn Skogsberg, Eskilstuna,
BSt = Barbro Strååt, Nacka,
CÅL = Carl-Åke Lindsten, Malmköping,
DB = Daniel Brehmer, Köping,
EE = Eva Edmert, Älvsjö,
EL = Ewa Lundgren, Strängnäs,
EW = Erik Widuss, Mariefred,
FH = Fredrik Hellner, Stockholm,
FvS = Frank van Spelde, Enköping
GC = Gunnar Carlsson, Eskilstuna,
GO = Gunilla Oleniusson, Strängnäs,
GW = Gittan Wahlström, Mariefred,
GWA = Gunhild Wallén, Mariefred,
HA = Hans Andersson, Älvsjö
HN = Hans Norelius, Älvsjö,
IK = Inger Karlsson, Strängnäs,
ISA = Inger Strid Andersson, Enköping,
JJ = Jonas Jörnemark, Åkers styckebruk,
JS = Jeanette Setterberg, Mariefred,
JSk = Johan Skultin, Johanneshov,
JSt = Johannes Ström, Strängnäs,
JSta = Josefin Stagnell, Strängnäs
JW = Janne Wahlström, Mariefred,
JWa = Johan Wallén, Uppsala,
JWAh = Juno Wallén Ahmé, Uppsala,

KA = Kristoffer Alp, Strängnäs,
KE = Kjell Ericsson, Stallarholmen,
KEr = Kjell Eriksson, Eskilstuna,
KNi = Kjell Nilsson, Huddinge,
KS = Kristina Sööberg, Torshälla,
KT = Kjell Thorsén, Strängnäs,
KTh = Katarina Thyrestam, Gävle,
LB = Linus Brobacke, Årsta,
LC = Leif Carlsson, Eskilstuna,
LE = Leif Ekblom, Länna,
LKa = Lilian Karlsson, Tullinge,
LOW = Lars-Ola Westerlund, Strängnäs,
MB = Magnus Brandel, Fogdö,
MBa = Maria Barkell, Mariefred,
MBm = Mathias Bergström, Nacka,
MG = Måns Grundsten, Gustavsberg,
MK = Markku Kemppi, Strängnäs,
MN = Mati Nömm, Eskilstuna,
OT = Olle Thyrestam, Gävle,
PK = Petter Kappel, Mariefred,
PL = Peter Lantz, Nyköping,
PS = Petter Sundin, Strängnäs,
RL = Ralf Lundmark, Ramnäs,
RP = Roland Pedersen, Norrköping,
SA = Stefan Andersson, Hölö,
SK = Stefan Karlsson, Västerås,
SLL = Susanne Lindqvist Larsson, Strängnäs,
SLå = Sanna Långlöt, Stallarholmen,
SP = Sarah Palm, Strängnäs
SS = Simon Ström, Uppsala,
TB = Thomas Boden, Strängnäs,
TJ = Tord Johansson, Torshälla,
TL = Torbjörn Larsson, Strängnäs
TV = Tomas Viktor, Skärholmen,
UG = Ulf Gustafsson, Strängnäs,
UJ = Ulf Johansson, Tyresö,

En tur med daglediga med överraskning(ar)

Samling kl 0900 den 5:e februari med en sol som nästan börjar värma i den femgradiga kylan. Solen tillförde lite extra energi hos de 19 skådare (12 stintor och 7 gubbar!!), - och en gäst – vår ordförandes syster Annika från Varberg - som lockats ut vårso-len. Men som skådare är det ”skitväder”. Det ger stora kontraster och motljus med siluettverkan. Svårt då med artidentifiering. Allt blir svart utan färger.

Men det vackra vädret gjorde att vi kunde röra oss lite mer utanför stadsbilden, så vi ställde kosan ut till

Hässelbyholm. Här fick vi verkligen vänta innan någon dubbeltrast visade sig. Jag upplever att beståndet har minskat på denna lokal. För ett antal år sedan kunde upp mot 10-15 trastar ses eller höras i lindal-lén. Nu såg vi bara en snabb skymt av en individ uppe i trädtopparna. En nötskrika, en trädkryp-pare och en större hackspett kunde vi pricka av. Ute på bryggan var det för omväxlings skull nästan vind-stilla. Kaffet satt fint samtidigt som vi hittade fyra havsörnar ute på isen och i en talltopp. En gråtrut-flock stod på isen och bland den även en havstrut – en dimension större och med svarta vingar. På åter-vägen, samtidigt som några utökade sin matreserv med fryst gösfilé, hörde vår gäst ett välkänt metal-liskt klingande från vassen – en skäggmes!! Det är den första som jag har upplevt på denna lokal. Kul med lite överraskningar. Entita, grönsiska och korp hördes också.

Nästa anhalt skulle bli Gorsingelund. Hökugglan hade setts nyligen vid Räddningstjänstens kvarter. Vid matningen kunde vi bl a avnjuta bergfink, bo-fink, grönfink, domherre, trädkryp-pare, grönsiska, nötväcka och koltrast. Vid parkeringen så satt ugglan helt öppet i ett träd och lät sig villigt bli studerad. Dagen gav inte så många arter (22 st), men försam-lingen var ändå nöjd. Under resans gång hade några fått skymten av duvhök och varfågel.

/Leif Ekblom

Resultat örnräkningen 2024

Resultatet av årets örnräkning blev totalt 197 havsör-nar och 1 kungsörn, enligt projektgruppens samman-ställning av inrapporterad data.

Tidvis dålig sikt på grund av dimma, dis och gråmu-let väder i nästan hela det aktuella området, var en bidragande orsak till att det sågs färre örnar i år än förra året. Under örnräkningen 2023 blev resultatet 255 havsörnar i samma geografiska område.

På Fältstationen Rördrommens hemsida kan man läsa mera om örnräkningen, www.rordrommen.nu 2024-03-03.

Fältstationen Rördrommens projektgrupp för Örn-räkning 2024 består av:

- ♦ Leif Carlsson,
- ♦ Elisabeth Evjen,
- ♦ Gunilla Oleniusson,
- ♦ Eva Olofsson,
- ♦ Håkan Gustafson.

/Elisabeth Evjen

Örnräkning - varför?

Områdena kring Hjälmaran och Mälaren tillsammans med Stockholms skärgård utgör idag ett kärnområde för havsörn. Området är samtidigt ett av de mest tätbefolkade i Sverige, till stora delar även hårt exploaterat och därför behövs fortsatt övervakning av havsörnens förekomst och dess samexistens med människan. Den årligen återkommande örnräkningen där kunniga ornitologer med mångårig erfarenhet ges tillfälle att samarbeta med en natur- och fågelintresserad allmänhet, ger örnräkningen en ny och viktig roll som folkbildning. En strävan är att örnräkningen genomförs som en form av medborgarforskning. Mellansveriges alltmer urbaniserade befolkning utgör en målgrupp där det finns stora behov av att sprida kunskap, till exempel om vikten av biologisk mångfald samt förståelse för ekologiska och akvatiska funktioner. Med 1900-talets miljögiftskatastrofer i åtanke finns det all anledning att aktivt studera havsörnen som miljöindikator. Det som historiskt skedde på grund av till exempel kvicksilver, PCB och DDT kan ske igen. Exempel på aktuella miljöproblem är ökande PFAS-koncentrationer och andra så kallade evighetsgifter samt mängden av mikroplaster som sprids i mark och vatten. Havsörnen har därmed gått från att för 100 år sedan vara fredlös till att bli en miljöindikator idag, till gagn för alla levande organismer - inklusive människan. Även studier av havsörnens ekologiska betydelse, som predator, kleptoparasit, asätare med mera, är värdefullt och viktigt att dokumentera. Örnräkningens ursprungliga syfte, att bevaka ett hotat havsörnsbestånd och utifrån resultatet utföra stödåtgärder, verkar nu ha spelat ut sin roll. För närvarande finns inget behov av stödutfodringar, utan dessa bör närmast ses som oönskade. Numera bör andra risker för örnarnas fortlevnad uppmärksammas, till exempel nya typer av miljögifter som nämnts ovan. Men även minskad tillgång på boplatser är en riskfaktor. Här kan skogsbruket göra en stor insats genom att spara lämpliga boträd. För att minimera risken för blyförgiftning uppmannas de jägare som fortfarande använder blyammunition, att inte låta slaktrester efter jaktbyten ligga kvar i markerna. Hur och om det ökande antalet vindkraftverk, både på land och till havs, påverkar havsörnsbeståndet framöver, bör också bevakas. Havsörnen och dess ekologiska funktioner har naturligtvis ett stort egenvärde. För de som får möjlighet är det en magnifik naturupplevelse att betrakta havsörnen och att studera dess art- och ålderskaraktärer. Kungsörnarnas överlevnadsmiljöer vidgas och utökas under vinterhalvåret. Detta innebär att de födosöker i stora områden och i olika biotoper även utanför sina sommarrevir. Kungsörnar som observeras i samband med örnräkningen ska naturligtvis också rapporteras till projektet av observatörerna.

/Fältstationen Rördrommens projektgrupp för Örnräkning 2024
Samarbetspartners:

Andante-Tools for Thinking AB

Strängnäs ornitologiska klubb

Organisationsnummer:
802495-1959

Klubbens motto:

Vi i Strängnäs Ornitologiska Klubb ska verka dels för att skydda fåglar och deras biotoper i Strängnäs kommun, dels att vara en träffpunkt för fågel-intresserade

Medlemskap:

SOK och tillika FSO erhålls genom att sätta in 250 kronor på pg: 96 88 20-1.

Familjemedlemskap 50 kr.

Ungdom 75 kr inkl tidning

Klubbens styrelse

Ordförande:

Elisabeth Evjen

Vice ordförande:

Leif Ekblom

Kassör:

Ewa Lundgren

Ledamöter:

Gunilla Oleniusson

Beje Aronsson

Petter Kappel

Lena Hellman

Suppleanter:

Johannes Ström

Susanne Lindqvist Larsson

Kontakter

Elisabeth Evjen

070-645 28 91

Leif Ekblom

070-604 29 73

Mejl:

”förnamn” eller ”kontakt”

@strangnasornitologerna.se

Utgivare:

Strängnäs Ornitologiska Klubb,

Elisabeth Evjen

Näckrosstigen 7,

645 44 Strängnäs

Redaktör:

Ulf Gustafsson

Prenumeration

I medlemsavgiften ingår 3 nummer/år av Observerat, antingen digitalt eller i pappersform.

ISSN 1102-3368 1